

ชื่อสารนิพนธ์ : เเบญจศิลป์กับการสร้างสันติสุขในสังคมไทย
ผู้วิจัย : นางสาวศิรินทร มุขสาร
ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ดร.ประยูร แสงใส, ป.ธ.๔, พ.ม, พธ.บ.,
M.A., (Ed.), P.G.Dip. in Journalism Ph.D.(Ed)
วันที่ทำเสร็จสมบูรณ์ :/...../๒๕๕๘

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์๒ ประการคือ ๑)เพื่อศึกษาเบญจศิลป์ในพระพุทธศาสนา และหลักการสร้างสันติสุข ๒)เพื่อวิเคราะห์การใช้หลักเบญจศิลป์กับการสร้างสันติสุขในสังคมไทย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิจัยภาคสนามโดยสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายนำมาวิเคราะห์ประกอบเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

หลักของพุทธศาสนาทุกสิ่งในสังคมล้วนอาศัยดำรงอยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน ขึ้นต่อกันและกัน มีความสัมพันธ์กันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเสมอภาวะที่สิ่งนี้มีเพราะมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย ดังนั้นไม่ว่าปัจเจกบุคคลจะกระทำสิ่งใดทุกการกระทำจะส่งผลถึงสังคมครอบครัว และสังคม ประเทศ ซึ่งโดยธรรมชาติปัจเจกบุคคลมีความต้องการเหมือนกัน คือ ความสงบ ความสุข และมีสันติสุขอย่างทัดเทียมกัน พระพุทธเจ้าจึงทรงมีหลักพื้นฐานง่ายๆ ให้มีข้อปฏิบัติในการเว้นจากความเดือดร้อน ความทุกข์ ทางกายและวาจา ให้มีการควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน ทั้งนี้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในสังคม นั่นคือหลักเบญจศิลป์

หลักเบญจศิลป์เป็นหลักสัจจะที่เป็นสากล ซึ่งปัจเจกบุคคลได้พิสูจน์แล้วว่าแก้ไขปัญหาได้ และเกื้อหนุนชีวิตให้มีการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ของการประพฤติปฏิบัติดีของปัจเจกบุคคลส่งผลถึงสังคมครอบครัว สังคมประเทศ อาทิ ๑. การเว้นจากการฆ่าสัตว์ก็เท่ากับชีวิตมีหลักประกันความมั่นคง มีความปลอดภัย ๒.การเว้นจากการลักทรัพย์ หรือถือเอาทรัพย์สินที่เจ้าของเขาไม่ยินยอมให้ ก็เท่ากับชีวิตมีหลักประกันในทรัพย์สิน ๓.การเว้นจากประพฤติดินในกาม เท่ากับเป็นการรักษาและคุ้มครองครอบครัวให้มีความสุขสงบดียิ่งขึ้น ๔. การเว้นจากการพูดเท็จโกหก หลอกลวง งดเว้นจากคำพูดที่บิดเบือนจากความจริง ซึ่งความสัตย์จริงย่อมไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นหลักประกันความสุขความสงบ และ๕.การเว้นจากการดื่มสุราเมรัยและสิ่งเสพติดให้โทษ เท่ากับเป็นการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีสติสัมปชัญญะและไม่ประพฤติดนกระทำชั่วต่างๆ กอปรปัจเจกบุคคลผู้ใดมีเบญจศิลป์ย่อมคิดถึงและกระทำคุณประโยชน์เพื่อสาธารณะนับอนันต์ ซึ่งปัจเจกบุคคลเสมือนเป็นกระจกเงาที่ทำหน้าที่สะท้อนถึงสังคมครอบครัวและสังคมประเทศ เมื่อ

“ธรรมย่อมรักษาคุ้มครองผู้ประพฤติธรรม” ปัจเจกบุคคลเป็นผู้ประพฤติธรรมและหลักเบญจศีลเป็นธรรมจึงรักษาคุ้มครองปัจเจกบุคคลให้มีความมั่นคงปลอดภัย สะท้อนถึงสังคมครอบครัว ให้มีความสงบ ผาสุก มั่นคง และสะท้อนถึงสังคมประเทศให้สาธารณะชนมีสันติสุขอย่างทัดเทียม ซึ่งหลักเบญจศีลสร้างสันติสุขต่อปัจเจกบุคคล สังคมครอบครัวและสังคมประเทศได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดกาล

Thematic Paper Title : Five precepts and peace making in Thai society
Researcher : Miss. Sirinthron Mukasan
Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)
Thematic Paper Supervisor
: Dr.Prayoon Saengsai, Pali IV, B.A.,M.A.(Ed.),P.G.Dip.
in Journalism Ph.D.(Ed)
Date of Graduation :/...../ 2015

Abstract

The objectives of this thematic paper are: 1) to study the Five Precepts in Buddhism and 2) to do the analysis of the principle of the Five Precepts in making peace in Thai society. This research was conducted based on Qualitative Research Methodology and field works study including with analysis approaches.

The result of the study found that the Buddhist teachings emphasized on the mutual relation of the things in the world. All phenomena were depending on each other on the chain of the Depending Origination (*paticcasamudpada*). On the one hand, every actions of a man eventually resulted to the less of the society. Thus Buddha focused on the basic principles that in order to keep society peaceful, there should be the basic rules of living that was the Five Precepts.

The teachings on the Five Precepts were already proved and guaranteed for making peace in the society. For instance, 1. preventing from killing or making harm to the other beings equalized to making the life's insurance for oneself; 2. preventing from taking other belonging equalized to protecting one own property; 3. no miss-sex intercourse lead to harmony in the family; 4. talking only the truth was owning the trust from the others; and 5. not drinking of intoxication equalized to the free treatment. Therefore, the Buddha pointed out that the Dhamma would protect those who practices the Dhamma (*Dhammo have lakkhati dhamma jari*). Therefore, if members of the society accordingly practiced and hold up the teachings and principles of the Five Precepts; the society would live in peace and that result also would reflected on the less of the society and therefore lead to the sub-standable and peaceful society at last.

กิตติกรรมประกาศ

ขอน้อมถวายคุณงามความดีอันเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้บูชาแด่ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดามารดา คุณครูอาจารย์ และเหล่าคณาญาติผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ในการให้คำแนะนำปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ได้จัดการศึกษาในระดับ คุชฌีบัณฑิตขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ประยูร แสงใส อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ กราบมนัสการ ขอขอบพระคุณพระครูวิจิตรธรรมาภินันท์,ดร. เจ้าคณะตำบลขวาว เขต๑ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พระมหาอำนาจ มหาวิโร,ดร. และ ดร.ประจัญ จันเดิบ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ สารนิพนธ์ฉบับนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จเลย หากผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณา ความเมตตาการเสียสละ เวลาเพื่อให้ความรู้ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการแก้ไขปรับปรุงสารนิพนธ์จากท่านผู้มีพระคุณดังกล่าวนามมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบมนัสการขอกราบขอบพระคุณเจ้าอาวาสศูนย์ปฏิบัติธรรมะระตา เจ้าอาวาสวัดโพธิ์บ้านโนนทัน และเจ้าอาวาสวัดป่าศรีเจริญธรรม ที่ผู้วิจัยได้พักอาศัยขณะที่กำลังศึกษา ผู้วิจัยขอกราบมนัสการขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย พระภิกษุณิสิตและเพื่อนนิสิต รุ่น ๔ ผู้ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องแสดงความกตัญญู กตเวทิตา เพื่อบูชาแด่พระคุณของคุณพ่อบุญ - คุณแม่วันดี มุขสาร คุณพี่بانเย็น เทียรโอพันธ์ และคณาญาติทุกๆ ท่าน อันเป็นที่เคารพรักยิ่ง ที่ได้ช่วยกันวางรากฐานการศึกษา วางรากฐานศีลธรรมอันดี และผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัย

ศรินทร มุขสาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ช
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๕ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย	๑๒
๑.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๓
บทที่ ๒ หลักเบญจศีลในพระพุทธศาสนาและหลักการสร้างสันติสุข	๑๔
๒.๑ ความสำคัญของหลักเบญจศีลในพระพุทธศาสนา	๑๔
๒.๒ ความหมายของเบญจศีล	๑๔
๒.๓ ประเภทของศีล	๑๖
๒.๔ องค์ประกอบของการละเมิดเบญจศีล	๑๘
๒.๕ อานิสงส์ของการรักษาเบญจศีล	๒๖
๒.๖ ความหมายของสันติสุข	๒๙
๒.๗ พระพุทธศาสนาในแนวทางสันติสุข	๒๙
๒.๘ การสร้างสันติสุขด้วยรูปแบบของเบญจศีล	๓๕
สรุปสาระสำคัญ	๔๒

บทที่ ๓ วิเคราะห์การใช้หลักเบญจศีลในแต่ละข้อกับการสร้างสันติสุขในสังคมไทย	๔๓
๓.๑ การใช้หลักเบญจศีลกับการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม	๔๓
๓.๒ การใช้หลักเบญจศีลข้อ ๑ กับการสร้างสันติสุข	๔๘
๓.๓ การใช้หลักเบญจศีลข้อ ๒ กับการสร้างสันติสุข	๕๓
๓.๔ การใช้หลักเบญจศีลข้อ ๓ กับการสร้างสันติสุข	๕๘
๓.๕ การใช้หลักเบญจศีลข้อ ๔ กับการสร้างสันติสุข	๖๒
๓.๖ การใช้หลักเบญจศีลข้อ ๕ กับการสร้างสันติสุข	๖๕
สรุปสาระสำคัญ	๖๙
 บทที่ ๔ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๗๓
๔.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๓
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๔
 บรรณานุกรม	๗๖
 ภาคผนวก	๘๑
ผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย	๘๒
ผนวก ข แบบสัมภาษณ์	๘๖
ผนวก ค บรรพชิต และ คฤหัสถ์ ผู้ให้สัมภาษณ์	๙๒
ผนวก ง ภาพการสัมภาษณ์	๙๔
ผนวก จ ภาพผลกระทบและผลลัพธ์ของการไม่ปฏิบัติและปฏิบัติตามหลักเบญจศีล	๙๗
 ประวัติผู้วิจัย	๙๙

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
แผนภาพที่ ๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓
แผนภาพที่ ๒	สรุปประเภทของศีล	๑๗
แผนภาพที่ ๓	สรุปองค์ประกอบของการละเมิดเบญจศีล	๒๖
แผนภาพที่ ๔	สรุปอานิสงส์ของการรักษาเบญจศีล	๒๙
แผนภาพที่ ๕	การใช้หลักเบญจศีลกับการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม	๔๔
แผนภาพที่ ๖	เบญจศีลกับการสร้างสันติสุขในสังคมไทย	๗๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อในภาษาไทย

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นหลัก โดยใช้ระบบคำย่อ ดังต่อไปนี้

๒. การระบุหมายเลขหน้าพระไตรปิฎก

งานวิจัยฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกภาษาไทยจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้าตามลำดับ เช่น วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐ หมายถึง พระวินัยปิฎก มหาวรรค ฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๓๒ หน้าที่ ๔๐ เป็นต้น

พระวินัยปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์			
๑-๒	วิ.มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์		(ภาษาไทย)
๔-๕	วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค		(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์			
๙	ที.สี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
๑๑	ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
๑๔	ม.อุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุपरีปิณณาสก์	(ภาษาไทย)
๑๕	ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
๒๐	อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตนิกาย	ติกนิบาตร	(ภาษาไทย)
๒๒	อง.ฉก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตนิกาย	ฉกนิบาตร	(ภาษาไทย)
๒๗	ขุ.ชา.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ติกนิบาตรชาดก	(ภาษาไทย)
๓๑	ขุ.ป. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฐีสัมภิตาวรรค	(ภาษาไทย)